

زندگی نامه مجتهد بانو امین

بانو امین در سال ۱۲۶۵ خورشیدی (۱۳۰۸ق) در اصفهان چشم به جهان گشود. و در روز ۲۳ خرداد سال ۱۳۶۲ دار فانی را وداع گفت نَسَبش با سی واسطه به علی بن حسین می‌رسد. از چهار سالگی به فراگرفتن قرآن و از یازده سالگی به تحصیل زبان عربی پرداخت. با اینکه در پانزده سالگی ازدواج کرد، هرگز همسرداری و تربیت فرزندان، او را از تحصیل علم بازداشت. در بیست سالگی به تحصیل فقه و اصول، تفسیر و علم حدیث پرداخت، بزودی به حکمت و فلسفه و در پی آن به عرفان روی آورد. علی‌رغم تمام مشکلاتی که در آن دوران برای تحصیل بانوان متدین وجود داشت در چهل سالگی به دنبال سال‌ها تلاش شبانه‌روزی به اخذ درجه اجتهاد نائل آمد.

آثار بانو امین

این بانوی مجتهده که آثار خویش را غالباً با نام بانوی ایرانی یا بانوی اصفهانی منتشر می‌کرد، بیش از سی عنوان کتاب که مهمترین آن‌ها عبارت از :

۱- اربعین الهاشمیه (عربی)

اولین تألیف وی و مشتمل بر چهل حدیث در توحید و صفات حق تعالی و اخلاق و احکام شرع و متضمن بیانات فلسفی، عرفانی و اصولی و فقهی. این کتاب توسط شاگرد ایشان خانم همایونی به زبان فارسی ترجمه گردیده‌است.

۲- جامع الشتات (عربی)

این کتاب مشتمل بر پرسش‌های متعددی است که استادانی همچون محمدعلی قاضی طباطبایی، شیخ محمد طه هنداوای نجفی‌زاده و سید حسن حسینی از وی پرسیده‌اند و پاسخ‌های مبسوطی که وی برای آنان تحریر کرده‌است. این پرسش‌ها و پاسخ‌ها توسط شیخ مرتضی مظاهری نجفی، جمع‌آوری و تنظیم شده‌اند

۳- معاد یا آخرین سیر بشر

این کتاب متذکر می‌شود که برای انسان غیر از نشئه دنیوی، نشئه دیگری در پیش است که ناچار باید در سیر تکاملی، از تمام آن نشئات و مراحل عبور کند و سرانجام، به عالمی برسد که فوق آن عالمی نیست و آن را «معاد و قیامت» گویند. مطالب مندرج در کتاب، در قالب نه مقاله نگاشته شده‌اند

۴- تفسیر مخزن العرفان (فارسی)

این کتاب، تفسیر جامعی از قرآن کریم است که در ۱۵ جلد به چاپ رسیده‌است. وی در حین نگارش این اثر عظیم، پس از تفسیر دو جزء اول، از بیم آنکه برای خاتمه کارش، عمر وفا نکنند، به تفسیر جزء سی ام دست می‌یازد و به ترتیب آن را ادامه داده تا سرانجام در اواخر عمر، این مجموعه به پایان می‌رسد.

۵- مخزن اللئالی در مناقب مولی الموالی علی (ع)

این کتاب در یک مقدمه، پنج باب و یک خاتمه به ذکر فضایل و مناقب امیرالمؤمنین علی (ع) می‌پرد

معاونت پژوهش

مدرسه و موسسه آموزش عالی حوزوی زینبیه

خرداد ۹۹

بانو امین در کلام دیگران

شخصیت‌هایی همچون علامه امینی، رحیم ارباب، علامه طباطبایی، مرعشی نجفی، سید هاشم حداد، سید کمال الدین موسوی مقدم شیرازی، محمد تقی جعفری و مرتضی مطهری با آگاهی و تجلیل از جایگاه و مقام علمی و معنوی بانو امین به دیدار او رفتند و در زمینه‌های علمی مربوط به خود با او سخن گفتند.

رهبر معظم انقلاب درباره نکوداشت و تجلیل از بانو امین می‌گوید:

«تجلیل از بانوی بزرگوار اصفهانی [خانم امین] و ارائه شخصیت عرفانی و فقهی و فلسفی برجسته یک زن در کشور ما، کاری سودمند و در جهت احیای ارزش‌های اسلامی در زنان به نظر می‌رسد».

یکی از روحانیون اصفهان نقل کرده‌است: «چند مرتبه که حضور حضرت امام خمینی مشرف شدم، ایشان جویای حالات و اشتغالات و سلامتی بانو مجتهده امین شدند و در مقابل به منزل حاجیه خانم امین که می‌رفتم، بانوی ایرانی مقید بودند، برای سلامتی حضرت امام و موفق شدن ایشان و پیشرفت در اهداف مقدس اسلام دعا کنند.» همچنین بانو امین در باره سید روح‌الله خمینی گفته بود: «معرفت امام بالاست و عرفان ایشان به حد اعلای خود رسیده‌است. اگر کسی خواست، خدای ناکرده تهمتی بزند یا توهینی بکند، از قول من بگویند که بد می‌بینی.»

محمدتقی جعفری می‌گوید:

«با توجه به آثار قلمی که از خانم امین در دسترس ما قرار گرفته‌است، به‌طور قطع می‌توان ایشان را یکی از علمای برجسته عالم تشیع معرفی نمود و روش علمی ایشان هم کاملاً قابل مقایسه با سایر دانشمندان بوده، بلکه با نظر به مقامات عالیه روحی که ایشان [به درک آن] موفق شده‌است، باید ایشان را از گروه و نخبه‌ای از دانشمندان به‌شمار آورد که به اضافه فراگرفتن دانش، به تولد جدید در زندگی نایل می‌شوند».

حجت‌الاسلام والمسلمین خسروپناه می‌گوید:

بانو مجتهده امین در سن ۴۵ سالگی، اولین تألیف خود را به نام کتاب «اربعین الهاشمیه» نگاشت و حتی مشکلات و مصیبت‌های زندگی، مانع از تحصیل و تحقیق او نشد. ما در عصر خود چنین مجتهده بزرگواری داشتیم که هم در فقه و اصول و هم در حکمت، معاد و مباحث قرآنی یک شخصیت جامع بود و آثار ارزشمندی از ایشان به یادگار مانده است.

همان طور که این بانوی بزرگوار، راه بانوان عالمه و فاضله تاریخ اسلام را طی کردند، امید است بانوان این دوره هم راه ایشان را طی کنند و با وجود مشکلاتی که امروز وجود دارد، از درس و بحث فاصله نگیرند.

همچنین ایشان در این باره می‌گویند: بانو مجتهده امین را باید الگو قرار داد و درباره اندیشه و شخصیت ایشان کار کرد. نخستین کار این است که آثار بانو امین تصحیح و چاپ مجدد شود. گام دوم در این مسیر این است که منظومه فکری بانو امین باید نگاشته شود؛ زیرا بانو امین شخصیتی جامع است که در عرصه‌های مختلف ورود پیدا کرده و تألیفات مختلف در زمینه‌های فلسفه، فقه، اصول، حکمت و تفسیر علوم قرآن از ایشان به یادگار مانده است.

